

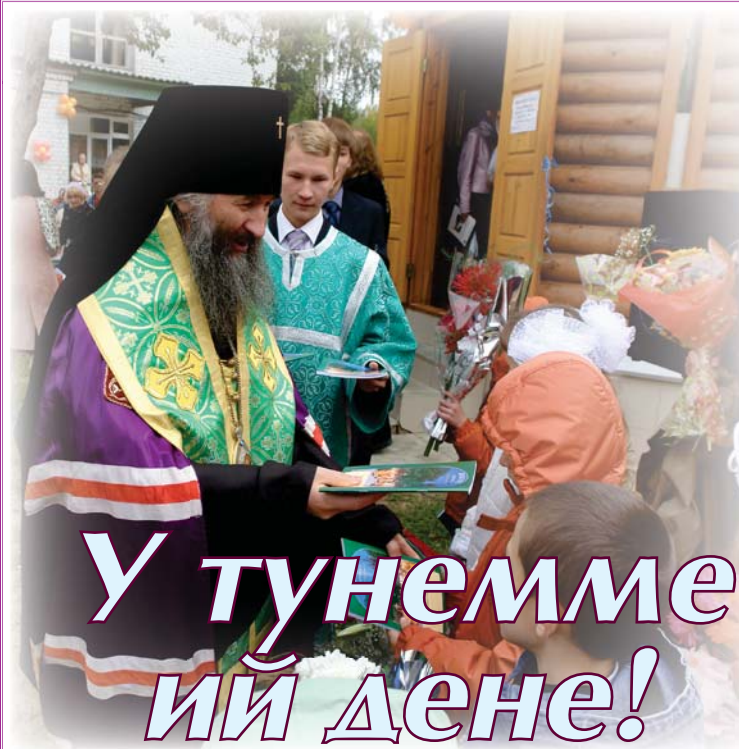
0+

"Поро пиалан улыт яндар шўман-влак:
пуно Юмым ужыт" (Мф. 5:8).

Шўм-чон изолык

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 9-ЛЕ (17) №, 2014-Й СЕНТЯБРЬ

Йошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший архиепископ Иоаннын благословитымыже почеш

У тунемме ий дене!

Адак сентябрь мемнан деке лишеме, тунемаш каяш жап шуо. Шинчымашым погаш, те паледа, куштылго огыл, а порылан тунемаш эшеат неле. Тиде күлешан пашам сайын тўналаш манын, Юмо деч польшым йодде ок лий. Августын пытартыш рушарнянже да сентябрь тўналтыште черкылаште йоча-влаклан молебен эртаралтеш. Шукынжо, языкым касарен, Пырчесым подылыт, вет кенеж мучко шагал огыл йонылышым ышташ пернен. Чоннам исповедь гоч куштылемдена гын, пеш сай лиеш. Яндар чоныш шинчымаш каньылынрак пура. Черке тиде кумалмаште тунемше-влаклан поро шинчымашым погаш вийым, чытышым, умылымашым йодеш. Кузе мўкш тўрлө пеледыш кокла гыч эн сайжым гына ойырен налеш да тутло мўйым пога, йоча-влакат лач тыге поро шинчымашым погышаш улыт. Жап шуэш - тиде шинчымаш кажныжлан кугу пайдам, ача-ава-влаклан куаным, черкылан чапым конда.

Иерей Николай Чузаев.

Номерыште
лудса:

ЮМЫН АВА УЛО
ТўНЯЛАН ПОЛША
2 стр.

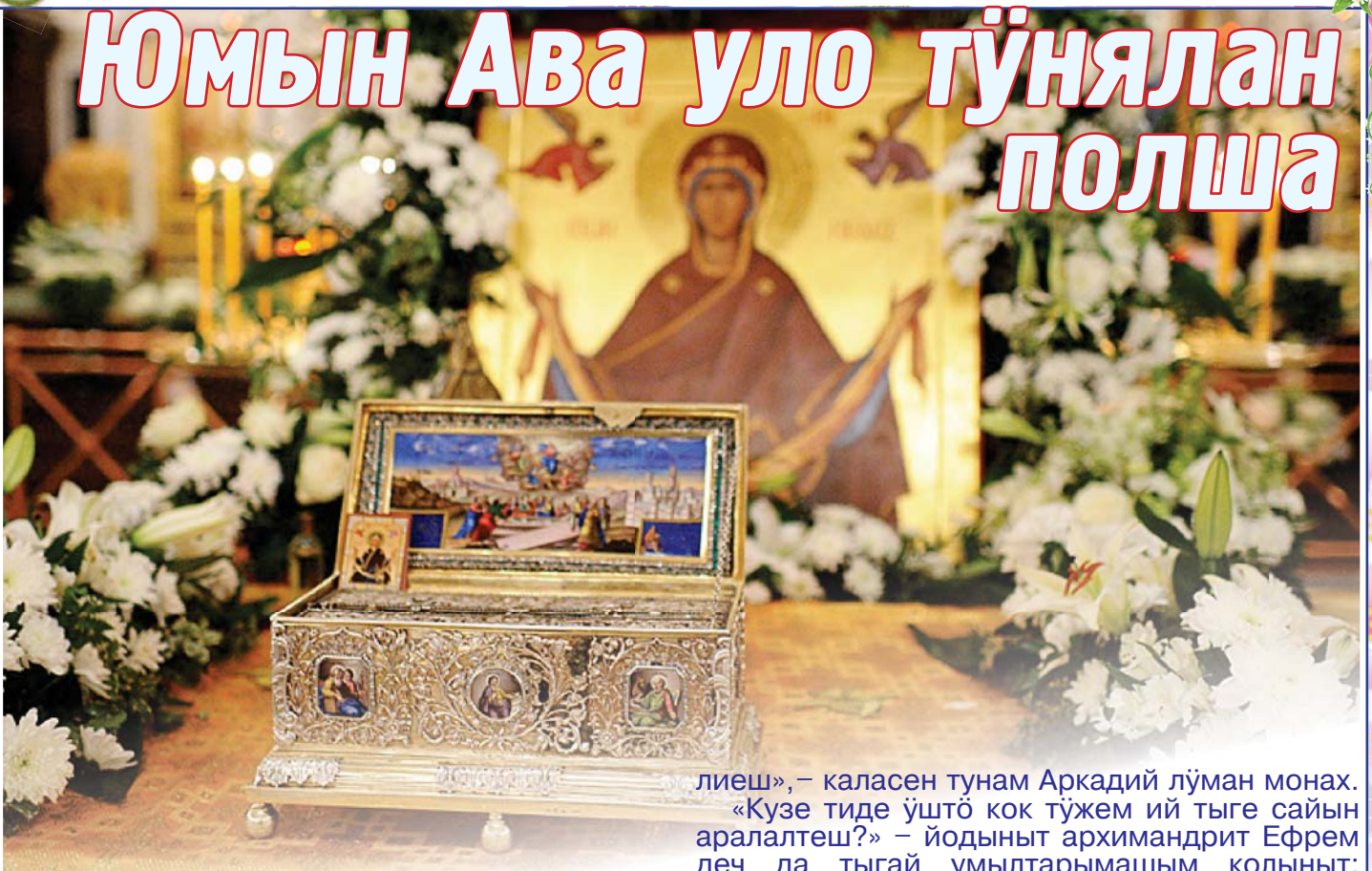
21 СЕНТЯБРЬ - ЮМЫН
АВАН ШОЧМЫЖО
3 стр.

ТЕК ЙЫРВАШ СВЯТОЙ
ШўЛЫШЫМ ШАРА
6 стр.

ИЗИ
КУГЫЖАНЫШ
9 стр.

АЧА-АВА -
ЙОЧАЛАН ПРИМЕР
10 стр.

Юмын Ава уло тўнъялан полша

Калык шке пагалымашыжым ончыктен кертше манын, Юмын Аван ўштыжым Россияш 2011 ий 20 октябрьште Афоньсо Ватопед монастырь гыч конденит. Тиде ўштым Юмын Ава верблюд меж шўртё гыч Шке пидын. Тудын порылыкшо тиде ўштё гоч шукырак калыклан пуалтше манын, ожно ўштым кум ужашлан пайленит. Ик ужаш Константинополь олаште лийын, весе – серб князь дене, кумшо ужашыже Афоньсо тиде монастырьште аралалтеш.

Патриарх Кириллын ўжмыж почеш, Ватопед монастырьын игуменже, архимандрит Ефрем, Юмын Аван ўштыжым конден да Россия мучко коштыктен. Ўштым намайыме ола-влакым картыште линий дене ушаш гын, Россия ўмбалне Аралыше Ыресым ужаш лиеш. Святыным кондымо вашеш Марфо-Мариинский обительыште тасма гыч 4 миллион ўштым ыштен ямдыленит, вара нуным Юмын Аван ўштыжё ўмбалам святитленит. Шке пагалымашыжым ончыкташ толшо кажне енлан тыгай ўштым да изи юмонам пуэнит. Юмын Аван ўштыжё деке мийыше айдемын шўм-чонжо уэмеш, тазалыкым да ласкалыкым налеш, духовный илышлан йёрышё лиеш.

Афоньшто пытартыш ийлаште лийше чудо-влак нерген книгама луктыныт, но тиде изи ужаш веле. «Святыне воктене лийше чудо-влак нерген чыла возаш гын, пёлемым темаш

лиеш», – каласен тунам Аркадий лўман монах.

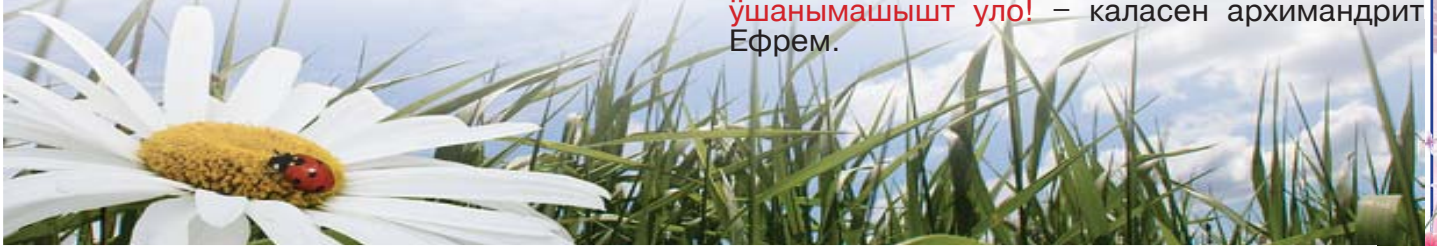
«Кузе тиде ўштё кок тўжем ий тыге сайын аралалтеш?» – йодыныт архимандрит Ефрем деч да тыгай умылтарымашым колыныт: «Юмын Аван порылыкшылан кёра ўштё сайын аралалтеш. Эше пеш шукерте ожно Лев Мудрый кугыжан Зоя ватыже чот черланен улмаш. Омо дене тудлан Юмын Аван ўштыжым аралыме ковчегым почыкташ кўштеныт. Святыным тудын деке лишемдыме дене ўдырамаш паремын да вара ўштым шўртнёё дене тўрлен. Тыге ўштыланат сылнылык ешаралтын да пайда лийын».

Россияш калыкын Юмын Аван тыге чот йоратымыжым ужын, толшо уна-влак ёрыныт. Утарыше Христос лўмеш Москосо храмыш пыштыме годым калык черет икмыняр километр кутыш шоген. Ыраш да чай йўаш пураш лўмын йөнештарыме 250 автобус лийын, лекше йодышым рашемдаш волонтер-влак польшкаленит.

Юмын Аван Шкаланже вуйым савыме семын, ўштыжым пагален шупшалмеке, ен-влак тушеч волгыдемше чонан да куаныше каеныт. Шуко чудо да пареммаш лийын. Теве Тюмень олаште ик ўдырамаш рак чер деч паремын, вара тудын эргыже монах лияш кумылангын.

Ўштё деке христиан-шамыч веле огыл, тўрлё юмынйўлам кучышо да тўрлё национальностян ен-влак миеныт.

– Юмын Ава уло тўнъялан полша. Вет чыланат Юмын шочшыжо улыт. Юмылан чын але чын огыл кумалыт гынат, тўнгжё – нунын ўшанымашышт уло! – каласен архимандрит Ефрем.

21 сентябрь - Юмын Аван Шочмыжо "Ўдырамаш гоч тўняшке утаралтмаш толеш!"

Деркын у ийже сентябрьште тўналеш. Тиде тылзын Юмын Шочыктышо да Эреак Ўдыр улшо Эн Святой Владычицын Шочмыжо - эн кугу пайрем. Молан тудым латкок кугу пайрем радамыш пуртымо? Теве молан. Адам ден Евам рай гыч поктен лукмо годым, Юмо нунылан сўрымашым пуэн: "Ўдырамаш гоч тўняшке утаралтмаш толеш!" Тылеч вара шуко жапэртен, илыш куштылго лийын огыл, сандене калык коклаште Юмын сўрымыжым вучен иленит. Эн чотшо тидым израиль калык вучен, Утарыше вет Давид тукым гыч лийшаш улмаш. Назарет олаште Юмын законом пенгыдың шуктен шогышо Иоаким ден Анна иленит. Иочашт лийын огыл да пеш ойгыренит, шуко шинчавўдым йоктаренит. Икана Архангел Гавриил нунылан кончен да ойлен: "Тендан кумалмыда Юмо ончыко миен шуын. Анна, теве нелемат да Суапландарыме Ўдырым ыштет. Тудын гоч чыла калык поро пўрымашым налеш да уло тўнялан утаралтмаш пуалтеш". Теве могай куан мландымбаке толын. Юмылан ўшанышылан тиде чынжымак кугу духовный пайрем. Вет ме кудалтыме огынал, мемнан дек ўнышө Ўдыр толын. Тудо

херувим-шамыч дечат утларак пагалышашлык лийын, серафим-шамыч дечат тагастарыдыме чапле лийын. Тудын деч мемнан Утарышына Христос Господь шочын. Тиде кечын куаныза, йывыртыза.

Юмын мут марла йонга

«Православная инициатива 2013-2014» тўнямбал конкурсысо «Юмын кечкуштат моктен мурем» грантын проектше почеш марий йылме дене йонгышо Юмын литургий августышто Сернур районысо Калево, Токтамыж да Лажъялыште, тыгак Мари-Турек районысо Сысоево ялыште эртен. Священник-влак южо вере кок-кум кече лийынит. Тынеш пураш шонышо-влак дене мутланенит. Тынеш пурышо ен моло-влак деч мо дене ойыртемайтеш, умбакыже тудо кузе илышаш, умылтаренит. Теве Токтамыж ялыште лу ен тынеш пурен.

Кажне ялыш святитель Николай Чудотворецын да чот орланыше Анастасия Узорешительница

нельницам мощыштым намиенит, нунын лўмеш молебным эртаренит, ен-влаклан святой ўйым шўренит. Куженерысе Рушарня школын да Сернурсысо «Возрождение» клубын тунемшышт-влак шочмо элым йоратыме нерген концерт программм ямдыленит.

Марла йонгышо Юмын литургийыште ен-влак, курымашлык илышлан кумылыштым почын, Пырчесым подылынит. Тыгай пиалан кече нерген яндар памаш-влак шарныкташ тўналыт, вет ынде нуно святой-влакын лўмыштым нумалыт: Калево селаште – Москвасе поро Матронушка аванан, Токтамыжыште – преподобный Серафим Саровскийын, Сысоевыште – чот орланыше Анастасия Узорешительница.

Тек волгыдо лиеш!

Преподобный Иосиф Волоцкий (ончыч Иван Санин) 1440 ийыште дворян ешыште шочын. Волоцкысо монастырьште тунемын, вара Боровской монастырьш илаш каен, преподобный Пафнутийын тунемыже лийын. Иосиф 1479 ийыште Волоколамский монастырьым негызлен. Православный верам пенгыдын кучен. Чын илымыж дене тудо святитель ден князь-влакын пагалымашыштым сулен. Еретик-влакын шояшт ваштареш чот шоген. Преподобный Иосиф 1515 ий 9 сентябрьште (22 сентябрь) колен. Калыклан лудаш икмыняр пашам возен коден. Нунын кокла гыч эн вяяже «Просветитель» («Сотемдарыше») маналтеш. Тушто Юмылан служитлыме нерген туныктен ойлен. Икмыняр шонымашыж дене тендамат палдарена.

Преподобный Иосиф Волоцкий тыге кўшта:

– Господь Юметым уло чонет дене, уло уш-акылет да пенгыдылыкет дене йорате. Юмын йоратымыж деч тыйым тек нимоат ойырен огеш керт: ни илыш, ни колымаш, ни кызытсе жап, ни ончыкылык. Койыш-шоктышет, илыш радамет Юмылан йорышö лийышт. Шагал мутлане, шуко шоно. Торжан ит кутыро, утыжым ит ойло, кугун ит воштыл. Шкендым вожылмаш дене сораестаре. Чыла верчат таум ыштыше, ойго годым чытыше лий. Кугешнымаш да осал шонымаш деч шўметым арале. Йога-шамычын илышыштлан ит көрәне. Поро пашам ыштыше-влакын сенымашыштлан куане. Сулыкым ыштыше-влак верч шорт, нуным вурсен ит ойло. Вет кажныжлан

пашаж семын пуаш Кўшыл Судия уло.

Поро деке савырныше-влакым ит шылтале. Шкендым чыныш лукташ ит тырше. Юмо да ег-влак ончылно эн сулыккан улметым пале. Ег ўмбак шоям ит ойло, весын шояжымат ит колышт. Шыдетым кучо. Кап алгаштарымашат тек тыйым сенен ок керт. Арам ит шыдешке. Осаллан осал дене тўлаш манын, ўчим ышташ ит шоно. Ўдырамаш дене мутланымаш да арака деч коран. Чыла тиде ушан егынат ушыжым пудырата. Юмын шўдымашыжым кумылын шукто, а Юмо деч пөлекым вучо, курымашлык илышым кычал. Осалланыше-шамычым сайлан туныкто, шўлыкыштö улшо-влакым лыпландаре, черле-влаккан полшо, йодын толшо-шамычым пурто, иза-шольо келшымашым арале.

Мландымбалысе поянык вапш гай, тушан кайык семын пижын кертат, сандене пояныкым Пылпомышысым гына кычал. Таче мом налынат – тудым кучо, эрла мом налшашетым Юмын кидыш кучыкто. Вет Тудо «Тек волгыдо лиеш!» манын, да волгыдо лийын. Чонетым утарышаш верч йўдшö-кечыже кучедал, вес кечылан ит кодо. Колышашет нерген увертараш тый декет нигö ок тол. Господь деке ўшанен, йоратен энерте. Мландымбалысе моторлык тек тыйым ок сымыстаре. Кызыт ужаш лийме деч шинчатым коранде, ончыкылыкыш ончо. Капетым шыгыремде, тудлан эрыкым ит пу. Эрыкыште кап осаллана.

Пылпомышлан йорышö лийын, тушто куанышаш верч, кызыт пашам чот ыште, ит кане. Курымашлык пояныкыш шуде, тысе поянык дене темаш ит төчö.

Господь кўштымö семын ыште: шужен толшым пукшо, йўмö шуманым йўктö, чарам чикте, йодын толшым малаш пурто, черле деке мие. Казаматыште улшо-шамычынат ойгыштым пале, мо кўлешым намиен пу. Тый тидым тыланет илышым пуышо да колымет деч вара чонетлан курымашлык илышым сөрышö Юмын кидыш пуэт. Изиш веле пуэт, а тыланет шўдö пачаш шуко пörтылеш.

Ты тўня эртен кая, тудын чапше йомеш. Пылпомышысо вий-влак дене пырля Господь толеш да ег-влакым суд ончыко шогалта, кажныжлан пашаж семын пörтылта. Шке нергенет ончычак шонен ямдыле. Юмын шўдымашыже почеш илыше-влак гына мландымбалне да Пылпомышто чапланат. Капет ден чонетын вийдымылыкышт нерген шоналте. Тўнян кажне йывыртымашыже шўлык дене мучашлалтеш. Таче сўаным ыштат, эрла колышым тоят. Ончыч кушкына, вара шўйына. Таче куан, эрла шинчавўд. Таче поян, эрла чара. Таче лўмлö да пагалыме ег, эрла тудым шукш кочкеш. Лўдын чытырнет. Мемнан дене мо лиеш, она пале. Сулыкнам кызыт касараш кўлеш, колымеке, сулыкым касарен от керт.

Тиде тўнян чыла сымыстарымыжым мондымо дене ме шкенам куштылемдена. Юмылан каласена: «Теве ме чыла кодышна да Тыйын почешет кайышна, Тый дечет лўдмына верч чыла дечат шөрлышна». Сулыкым касарыктымына тек Пылпомыш марте шуэш, мўгырен шортмына тек кава деке лишемеш. Сөрвален кумалмына, порым ыштымына Юмо деке шужо. Господьым йоратыше-влаккан Юмын сөрымö порылыкым налшаш верч ме чыла ойгым, шўлыкым чытен лектына. Юмын кўштымашыже – тиде илыш да волгыдо.

Тошто да У Сугынь годсо чыла святой-влак Юмын кўштымашыж почеш иленыт, кызыт ынде курымашлык да вашталтдыме тўс дене суксо-влак дене пырля куанат.

Кузе сай пелаш лийме нерген мутнам умбакыже шуена.

Архимандрит Георгий (Шестун)

Ончылгоч палемдыме СОМЫЛ

шыште пörьенлан ончылгоч палемдыме сомыл – тиде ача лиймаш. Ешын озаже йочаж ден пелашыже верч мутым кучышаш, нуным аралышаш да, еш ситыдымаш деч посна илыже манын, тыршышаш. Пörьен-ача чыла шотыштат пример лийшаш. Тыгодым тудын ни профессийже, ни могай шинчымашан улмыжым нигö ок ончо. Эн тунжö: тудо пörьен улмыжым, пörьен умылымашыжым да пörьен паша деке шке кумылжым ончыктышаш. Садлан шкенжым оксалан пуышо, оксам гына ыштен налаш толашыше пörьенын ешыже сай лийын ок керт. Вет тудо кужу жаплан ешыжым коден коштеш.

Но ешым кужу жаплан кодышо вес тужка пörьен-влакын ешышт пенгыде. Мутлан, армийыште служитлыше, дипломат, моряк-шамыч шуко тылзе шке лишыл енгыштым огыт уж, но нунын йочашт палат: ачашт уло, тудо герой да пашазе улеш, пеш кўлешан сомылым шукта – Ачамландылан служитла.

Священный Возымаш гыч ме палена, сулыкыш пурымо деч вара айдеме рай гычын поктен колтымо лийын, Господь каласен: пörьен киндым шкаланже пўжвўд дене ыштен налаш тўналеш. Но Евангелийыште каласыме: **Айдеме Юмын эрыкым шукта гын, Юмын Кугыжанышым кычалеш гын, Господь Шкак тудлан да ешыжлан чылажымат тичмашын пуа.**

Российыште илыше айдеме ойыртемайтеш: тудо шкенжым кугу пашаште гына шижеш. Бизнес манме тудлан куакшын чучеш, молан манаш гын, оксалан верч гына пашам

ышташ тудлан пеш йокрок. Пörьен пашаш шке надыржым пыштымыжым шижшаш.

Шуко пörьеным пелашышт огыт умло да öпкелалтыт: нунын марийышт ешлан огыл, а шке пашаштлан утларак жапым ойырат. Поснак творческий пашаен-влакын: шанчыенын, писателынын, сўретчын. Але кө пўртўс дене кылдалтын, мутлан, ялзанлык дене. Пörьен шкенжым пашажлан тичмаш пуа гын, тиде чын. Кунам тудо Юмын кўштымым оксалан верч гына огыл да жапыштыже ышта, тунам илышыже утларак куанле лиеш да порылыкым налаш.

Шке пашажым йöратыше пörьенлан еш полшышаш. Тудо яра жапшымат пашаште эртара гынат, чыташ кўлеш. Пörьенын илышыже вияш, чын, яндар, пашам йöраты-маште лийшаш. Кызыт южо икшыве деч йодат, да нуно огыт пале, ача-авашт могай пашам ыштат. Тидыже сай огыл. Южгунам ача-ава кuze оксам ыштымышт нерген огыт ойло – намыс.

Пörьен умылышаш, илыш вашталтеш. Неле жап годым кидым луштарыман огыл, изи пашадаран сомылымат ыштыман. Южо енге вигак кугу оксам налнеже, садлан паша деч посна шинча. Тыге ешыш ик ырымат огыт кондо. Кеч-кушто пörьен шке ешыже, йочаже верч мутым куча. Садлан «перестройко» жапыште кеч-могай пашам куанлын ыштеныт. Но жап вашталтеш. Да кө шкенжын лўмнержым, пашам йöратымышыжым арален коден, тудо кызыт пеш кўлешан айдеме.

Ик пашазе деч «Мо тыгай пиал?» манын йодыныт. Тудо калыкмут дене вашештен: «Пиал – кунам мыйын эрдене пашаш кайыдем, а кастене паша гач мöнгö пörтылмем шуэш».

Тек йырваш святой шўлышым шара

Пурсанур (Кузнецово) селасе Владимирский Юмын Ава лўмеш черкын приходшо кумдыкышто крестный ход але кокымшо ий гына эртаралте. Тений преподобный Сергей Радонежскийын шочмыжлан шымшўдō ий да святой благоверный кугу князь Александр Невскийын преставленийжылан шымшўдō витле ий теммылан пōлеклалте.

Ме эртышаш корным ончылгоч рашемденна, кум кече коклаште (18-20 июль) приходыш пурышо латик ял кокла гыч могай да мыняр ял гоч кайымым, кажныштыже мыняр шагатлан лиймым палемденна. Маршрут да расписаний кагаз-влакым чыла ялышке сакаленна. Интернет гочат уверым пуэнна.

Икымше кечын, преподобный Сергей Радонежскийым шарныме кечын, черкыште литургий лие. Туддеч вара крестный ход, чангым кырыме йўк почеш черке йыр савырнен, Пурсанур селан тўн уремышкыже лекте, кужу корныш тарваныш. Ончылно - фонарь, янда кōргыштыжō чолган сорта йўла, тудын почеш - Ырес. Ырес деч вара шыма мардеж дене хоругвий-влак лойгалтыт. Умбакыже Иисус-Утарышын, Юмын Аван, Сергей Радонежскийын, Александр Невскийын, моло святой-влакын юмонаштым нумалше прихожан-влак да настоятель Василий Яшмолкин икшырымын ошкылыт. Паша кече гынат, крестный ходыш калык ятырак ушнен. Самырыкше, шонгыжо Иисус Христосын молитважым шўм-чон вошт колтен мурат. Вашлиялтше корныен-шамычат юмона-влак йымач шўм вургыж эртат, а ме нуным пайрем дене саламлена. Пеленна налме листовко-влакым кучыктена. Туштыжо Сергей Радонежскийын, Александр Невскийын илышышт кўчыкын возалтыныт. Моло лышташыште венчаний да тудын пайдаже, языкым касараш да Пырчесым подылаш кузе

чын ямдылалташ кўлмō нерген ойлалтеш. «Йочан илышыже - тыйын кидыштет» буклет азам кудалтымышын (абортын) осаллыкше, айдемым кугу сулыкыш пуртымыж нерген каласкала. Тыгай кагаз-влакым ме ситышынак ямдыленна.

Кугун нойымым шижде, Юшково ялыш шуна. Ял мучашке вашлияш лекше-влак коклаште ял староста П.С.Вишняков коеш. Тудын тыршымыж дене Юшково покшелне апостол-влак Петр ден Павел лўмеш часамла менгым чонач тўналме. Тидлан владыка Иоанн благословенийым пуэн. Часамла лийшаш верыште Василий ача молебным служитлыш, негызым святитлыш. Проповедь деч вара корнына Изи Кома ял велке шуйныш. Кава яндар, кече пелтенак пелта, ласка мардеж улмылан кōра шокшо тунарак огеш витаре. Изи Кома ялыште эр-эрденак преподобный Сергей Радонежский лўмеш Кумалме Ыресым шогалтыме. Тудын воктене молебен лие, Ыресымат святитлыме. Ты изи, сылне ялын калыкше шаршудан уремыштыже кодшо ийысе семынак, тўрлō чесан ўстелым поген, крестный ход дене толшо калыкым сийлыш. Тыге икымше кече мучашлалте.

Кокымшо кечын эрдене черкышкак чумыргышна, литургийыште шогышна. Шукынжо сулыкыштым касарышт, Святой Пырчесым подылыыч. Ты кечын Эснейсола, Мамьяр, У Кома да Оршасола ялла гоч эртен, Тошто Комашке шуна. Корно кўчык огыл. Юмо адакат сай игечым пуэн. Утларакшым пасула гоч эртыман. Ошкылына, Василий ача яндар йўкшō дене шыман молитвам мура: «Эн святой Ава, утаре мемнам». Ме почешыже тыгак муралтена. Кокымшо кечылан капкыл нойымо утларак шижалтеш. А чонышко, мōнгешла, у вий, кугу куан пурат. Мōнгысō тўрлō кырча-марча мондалтын, неле шонымаш-влак ала-кушко торашке шулен каенят.

Эснейсола ден Мамьяр ялла коклаште святой Кугыжан ешыжым шарныме лўмеш Кумалме Ырес шога. Тудын воктене молебным служитлыме, вўдым святитлыме.

Палемдыме шуэш, Кома кундемыште крестный ходым поснак куан кумыл дене, шўм-чон вургыж вучат. Вате-влак эн чапле мари тувырштым чиен лектыт. Уна-влаклан ямдылыме кужу ўстембаке могай гына кочкышым огыт пого! Унажымат тыште ончен моштат, Василий ачамат моткоч пагалат. Мемнам куан шинчавўд дене ужатышт. Кокымшо кече мучашлалте, а чон кумшыMAT вуча...

Кумшо кече рушарнялан логалят, черкыштат, крестный ходыштат калык шуко лие. Кўчык молебен деч вара «илыше тасма» Якимсола ял велке шуйналте. Тыгак тўшкан молитва-влакым муренна. Семынна Юмо деч перкем, лишыл енна-влаклан тазалыкым, ешыште умылымашым, неле годым чытышым, йочана-влаклан уш-акылым пуаш йодынна. Яким Починга гоч эртен, Якимсолашке, Кельмаксолашке пуренна. Ме тугак кажне ялыште листовко-

шамычым пуэденна. Шке проповедьыштыже Василий Яшмолкин ача крестный ходын молан пўлеклалтмыже, Сергей Радонежскийын да Александр Невскийын илыш подвигышт нерген простан да онайын каласкален. Вате-мари-влаклан венчаялташ, Юмылан ўшаныме кумылым йочаштлан изи годсекак шындыраш тыршаш ойым пуэн. Юмылан куан годым веле огыт, неле але черле улмо жапыштат таушташ кўлмо нерген ойлен. Тыгак Василий ача калыкым черкыш чўкыдынарак кошташ ўжын.

Касвелеш Пурсанур селашкына пўртылна. Кум кече жапыште ме, прихожан-влак, икте-весе дек эше чот лишемна, ик кугу ешыш савырнышна. Тек крестный ход чыла мланде кумдыкым тўзата, йыраваш святой шўлышым шара. А вес ийын, Юмо полшымо дене, адакат ме корныш лектына...

Елена Волкова.
Медведево район, Пурсанур.

Глинский лудмаш

Москосо Троице-Сергиевый Лаврын Духовный академияштыже «Глинский лудмаш» тўнямбал форум лийын. Тудым эртараш Российысе образований, тўвыра, обороно министерстве-влак полшеныт. Форумыш Марий Эл гыч 60 енан делегаций миен. Нунын коклаште Юлсер кундем гыч коктын лийынна: Отымбал школын туныктышыжо И.В.Боровских ден мый, Шарача школын туныктышыжо.

Форумышто «Духовный ден нравственный туныктымаш ден воспитаний» да «Ешыште да школышто духовно-нравственный урок-влак» пособийла дене палымым ыштенит. Авторышт Н.В.Маслов нуном В.И.Дальын «Картини из быта русских детей» книгаже негызеш возен, ача-ава ден туныктышо-влакым йочам куштымаште калык педагогикым кузе чын кучылташ туныкта.

Тений Сергей Радонежскийлан 700 ий теммым палемдена. Сандене форумыш мийыше-влакым ты Святой дене кылдалтше верлашке намиен коштыктышт. Тиддеч посна Ростовысо Спасо-Яковлевский Дмитриев пўрѐен монастырыште, «Абрамцево» заповедник-тоштерыште лийынна.

Тўнямбал форумышко логалмыштлан туныктышо-влак республикысе «Светоч» рўдерым вуйлатыше Л.Л.Герасимовалан тауштат. А мый Москош миен толаш полшымыштлан тыгак Черкысолаште верланыше Дмитрий Солунский лўмеш черкын настоятельже Евгений Бакутовлан да уло приходлан уло чонем дене тауштем. Нунылан кўра тыгай келге шинчымашым налме да чоныш ласкалыкым пуртышо верлаште лийме.

М.М.Михайлова.

Порылыкым надме вер

Августышто мылам Санкт-Петербургың святой верлашкыже савырнен толаш пиал лие. Экскурсийна Казанский Собор гыч тўнале. Тудыжо кумда да сўрал Нева проспектыште верланен. Соборын тўн святыныже - Юмын Аван Казанский юмоҗае. Юмын Аван чурийже гыч ойлен моштыдымо порылык шарла да чылаштым леведеш. Кажныже шке семынже Тудым сўрвалыш. Ме Тудын йўратыме икшывыже улына, садланак, шонем, йодмынам эреак йўратыме Эргыже Иисус Христос деке шукта. Меат Тыйым, Юмын Ава, чот йўратен, пагален илена.

Святой Иоанн 53 ий Юмылан служитлен. Ынде ме Ладога ер гоч Валаамыш толын шуна. Тыште Спасо-Преображенский пўрбен монастырь верланен. Святой Сергей ден Гермамын мощыштлан кумална, святой юмоҗа-влакым шыман шупшална. Пўртўсын да монастырьын моторлыкыштым чон канен

Кугукуан дене Александро-Невский лаврыш пурышна. Тудын чыла святыныж нерген шинчымашым налын, нунылан кумалынна.

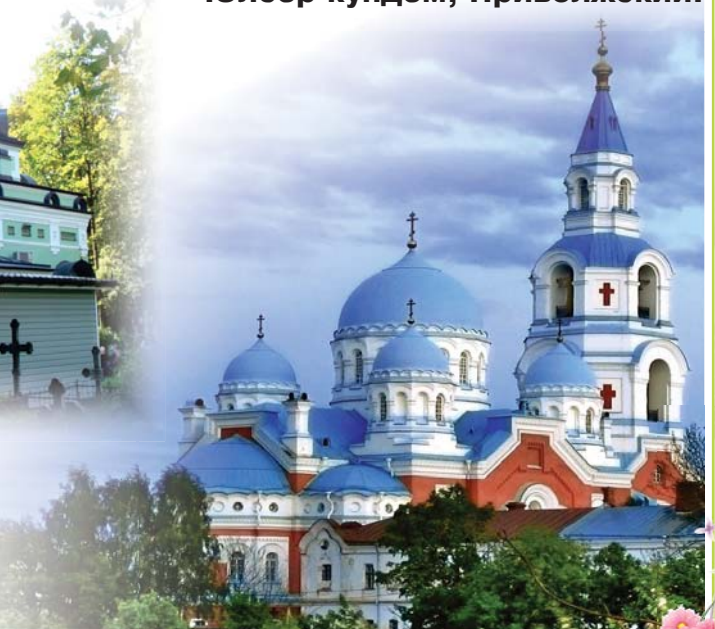
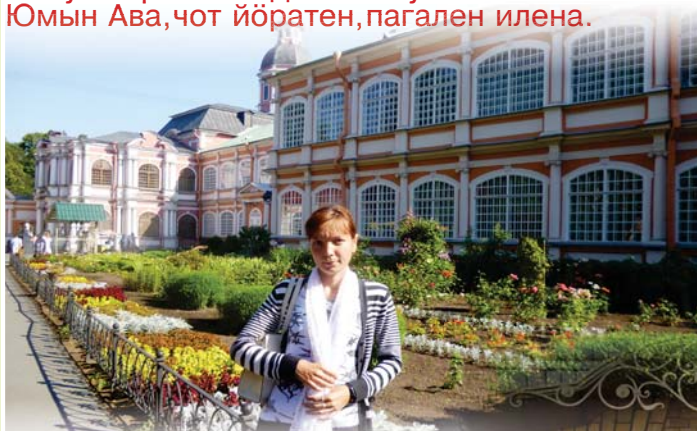
Умбақыже корнына Смоленский шўгарлаш вийныш. Тушто поро пиалан Ксения аванан часамлаштыже молебеным эртарышт, тудын илыш корныж дене мемнам палдарышт. Ксения авана Петербургың веле огыл, а чыла элын йўратыме святойжо. Тудо йодметым веле огыл, шоныметымат колеш да чылалан полшен шога. Теве Йошкар-Оласе самырык ўдырамашын икшывыже лийын огыл, Петербургыш кайыше-шамычым святой Ксениялан кумалаш сўрвален йодын. Жап эртымек, тиде ўдырамашын вучымо йочаже шочын. Тау тылат, блаженная Ксения.

Ончылно кугу сўрал монастырь шога. Тудым Иоанн Кронштадтский чонен. Ты Святой Юмылан йўрен моштен. Тудым Россияын уло калыкше пагала. Кугу Святойлан кумалмеке, Кронштадт олаш кудална. Святой Иоанн тыште илен, служитлен, калыкым Юмо дек лишемден. Святойын служитлыме Андреевский храмым черкын тушманже-влак пудештареныт. Кызыт тушто кў гына кия. А вет тиде черкыште

ончышна. Экскурсовод монастырьын историйжым каласкалыш. Мландымбалне Юмын моктен мураш йўрале тыгай чапле вер дене палыме лийна. Тыште илышым тургыжландарыше чыла паша мондалтеш, чон Юмын пуымо пўртўсын моторлыкышым гына шижеш, кугешна.

Тыге уло чон дене юмылтен, канен, шинчымашым пойдарен, порылыкым поген, Санкт-Петербург ола дене вес гана вашлиймеш чеверласышна.

Ольга Николаева.
Юлсер кундем, Приволжский.

ИЗИ КУГУЖАНЫШ

Кенеж – каныме, йоча-влакын модмо пагыт гына огыл, икте-весылан полшымо, кажне шагатым пайдалын эртараш тыршыме тургым жап. Тыгай шўлыш черке пашаште тыршыше-влак коклаштак шижалтеш. Шукерте огыл Морко районысо Арын черке пелен индеш кечаш кенгежимсе лагерь пашам ыштен. Тыште Морко гыч, Волжск ола да район гыч йоча-влак лийыныт. Кокымшо ий ынде Угарман (Нижний Новгород) кундем гыч икшыве-влак ача-авашт дене пырля толыт. Нуно ик ийын Юлсер (Волжский) кундемысе Купсолаште каненыт. Тушечын Арыныш корным пален налыныт. Йоча-влак жапым кенеж лагерьысе семын пайдалын эртареныт. Модын-юарлыме коклаштак пашалан шўманыныт.

- Пырля кочкын-йўынна, черкыш эр-кас чумырген, Юмылан кумалынна. Тыге жапым пайдалын эртараш нуныланат, мыланнат онай, - мане Арын черкын настоятельже Николай ача. - Тылеч посна нуно пашамат ышташ полшеныт. Выньыкашым кок кече тодыштынна, чодырашке миен, печылан кашталыкым ямдыленна, чайшудым погенна – тыгайжым кызытсе жапыште чыла вере огыт ыште. А поро илыш йўлам мондыман огыл. Сандене тўрлым шонен муаш тыршенна. Канышыла тек пашалан тунемыт. Мемнан тўн шонымашнажак тыгай: йоча-влак ала-кушто перныл ынышт кошт, а икте-весе дене мутланымаште жапым эртарышт. Села покшелнак памаш йоген эрта, тушкат йўштылаш кумылын коштыныт.

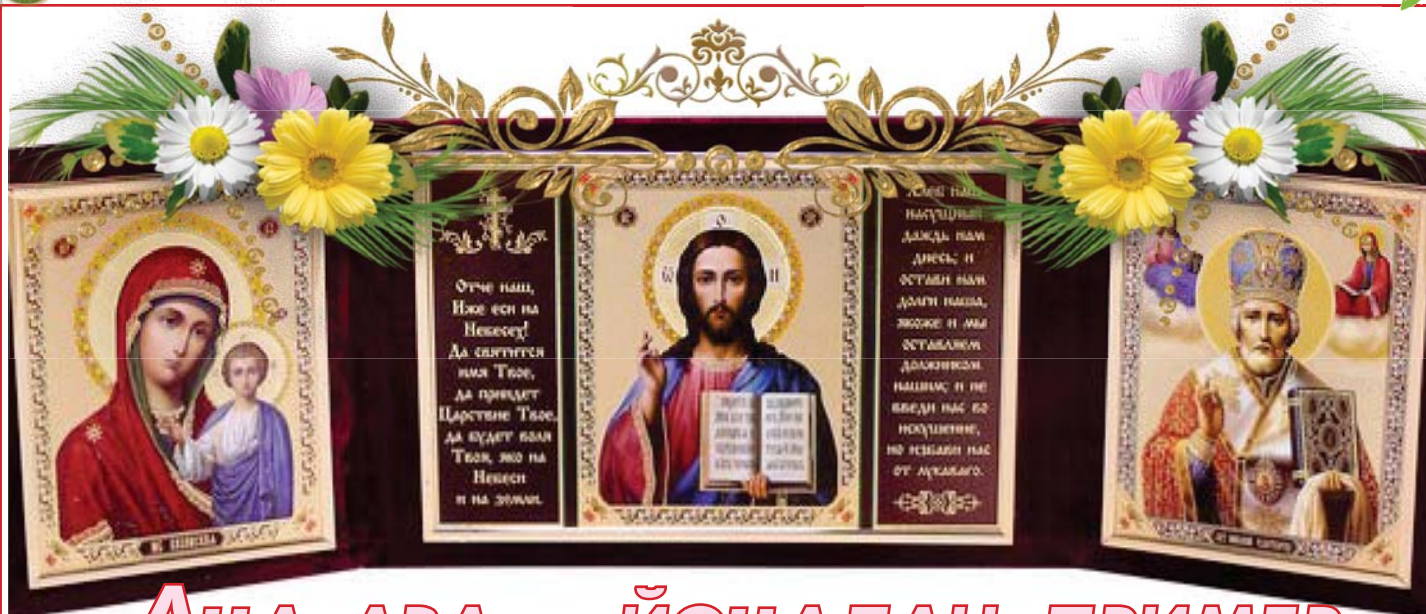
- Кочкаш шолташ шкеак полшеныт, моло пашамат шуко ыштеныт. Пайдаже нунылан гына огыл, мыланнат лийын, тау чылаштан, - ешарыш Николай ачан пелашыже Нина Васильевна. Тудо йоча-влакым мўкшава гаяк эскерен. Шукын улмо годым эмганыме, сусыргымо деч кажныжым шекланыман. Педиатр специальностян Нина Васильевна тидым сайын пала. Тугеже лагерьын шке медпашаенжат коклаштак лийын.

Мўкшава танастарымаш арам ыш шоч. Йоча-влак тыште мўкшым ончымо паша дене палыме лийыныт. Черкын изирак отарже уло. Икманаш, тыште чылт изи кугужаныш семын илат, пашам ыштат. Ончыкылыкланат шонымашышт пеш шуко. Нуным илышыш шындараш тек Юмо полша.

Э.Рыбаков.

Тений кенгежим Морко районысо Арыныште эртыше «Шёртнё купол-влак» православный лагерьыште каненна. Чылалан, кў мемнан дене пырля лийын, кугу таум ыштена. Матушка Нина, кассир Светлана, польшкалыше Татьяна, кочкаш шолтышо Катя ден Людмила, Рушарня школын воспитательже-влак Надежда Вячеславовна ден Елена Александровна, мончаш олтен пуртышо Виктор, физрук Дмитрий, певчий Дмитрий, тыгак сай йолташна Надежда ден Тамара, Арын селасе уло калык, тыланда вуйнам мланде марте савена. Тыгай лагерьым эртараш йўным мумыштан Христосын Шочмыжо лўмеш Арынысе черкын настоятельже, иерей Николай Чузаевлан, «Чыла ойган-влакын Куанышт» Волжскысо храмын настоятельже, протоиерей Александр Михайловлан, Господь Юмын Кончымо лўмеш Моркысо храмын настоятельже, протоиерей Леонтий Очетовлан поснак тауштена. Лагерьым вуйлатыше Дионисий Вячеславовичланат пеш кугу тау. Тудо шке койыш-шоктышыж да пашаж дене йочаланат, кугуенланат пример лийын. Чылалан Онар патырын гай пенгыде тазалыкым, кужу ўмырым тыланена! Ме тендам ни гунам огына мондо! Тазалыкда верч Юмылан кумалаш да у вашлиймашым вучен илаш тўналына.

Живоначальная Троицын храмже пеленысе Рушарня школыш коштшо, тушто пашам ыштыше да ача-ава-влак лўм дене Елена Рафикова. Угарман ола.

АЧА-АВА - ЙОЧАЛАН ПРИМЕР

Йоча – Юмын пöлекше, ылышын пеледышыже, мемнан куанна. Но чылаж годым нунын верч куанаш ок логал. Дьявол ок мале, тудо саде пеледышым пытараш тöча. Южгунам икшывым ужат да сулыкшо-влакым шижат: тудо нечкылана, мутым ок колышт, перенат колта.

Йочанан койышыштыжо можо мемнам, ача-авам, ойгырыкта? Шукыж годым ача-ава, коча-кова шке титакан улына. Сай йочам кушташ шонена гын, ме шкеже чыла вере пример лийшаш улына. Юмо йочана-влакым туныкташ полшыжо манын, йочана-влак верч кумалаш күлеш. Южгунам Юмо Шке икшывыже-влакым иктаж-могай чудо гоч туныкта.

Йочана-влакым төр корныш шогалташ манын, Господь Усоласе Рушарня школышто тыгай чудым ончыктен.

Туныктышо преподобный Серафим Саровский нерген православный мультфильмым ончыктен. Пычкемышым ышташ манын, окнам петыренит. Классыш волгыдо изиш гына пурен. Вет уремыште моткоч мотор игече шоген. Тыгай сай кече годым йоча-влакын урокышто шинчымышт шуын огыл. Садлан нуно ружгеныт, туныктышыштым колыштын огытыл.

Туныктышын үстембалныже Утарыше, Юмын Ава да чудым ыштыше Николайын образыштым войзыман картон юмона шоген. Кенета икымше парт коклаште шинчыше кок ұдыр

юмоган тупынь савырнен шичмыжым ужын. Ынде святой-влак йоча-влак үмбаке огыл, а доска могырыш онченит. Чыла тунемше, манаш лиеш, шке пашажым ыштен шинчылтын, садлан саде чудым ужын огыл. Кунам кок ұдыр нунулан мо лиймым каласен, туныктышо ден йоча-влак пеш чот öрыныт. Вет икмыняр минут ончычын нуно чылан «Царю небесный» молитвам тиде юмона ончылно муреныт, святой образ-влак үмбакышт онченит, а кызыт...

Классыште пеш шып лийын. Йоча-влак туныктышын үстембаке шинчам карен онченит, южыжо шортын. Тиде случай деч вара рвезе-влак шкеныштым чыла урокышто сайын кучаш тўналыныт.

Теве кузе Юмо йочана-влакым туныктен, а нунын гоч мемнамат, ача-авам. Ме шкежат Юмым огына колышт, черкым огына жапле, святой ачана-влакым, вуйлатыше ден ача-аванам огына колышт. Ме чўккыдынак мондена: ой колыштдымаш – язык. Тидланак көра Адам ден Евам Рай гыч поктен колтеныт. Святой ача-влак ойлат: **"Ой колыштмына дене ме коча-кована-влак гоч йомдарыме Райым муын кертына"**.

Мыланна, Христослан ұшаныше-влаклан, Пылпомышысо Кугыжанышым муаш манын, тек кажне енын көргыштыжө мут колыштмаш ила.

**Юмын кулжо Ольга.
Курьмарий район.**

СЕНТЯБРЬ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

4 сентябрь – Юмын Аван Грузинский юмонажын кечыже.

6 сентябрь – Апостол-влак дене төр улшо святой Косма Этолийскийын кечыже.

8 сентябрь – Юмын Аван Владимирский юмонажым владимир кечын 1395 ийыште Тамерлан деч Москва арален кертме.

Адриан ден Наталия святой мученик-влакын кечышт.

10 сентябрь – Преподобный Иовын, Почаев монастырьысе игуменын, кечыже.

11 сентябрь – Христос ончыч Толшо да Тудым Тынеш пуртышо пеш чапле Иоанн пророкын вуйжым руралме кече.

12 сентябрь – Святой Александр Невскийын капшым 1724 ийыште (30 август) Александро-Невский монастырьыш нумал пуртымо кече.

13 сентябрь – Юмын Аван уштыжым Константинопольысо Влахернский храмыш аралаш пыштыме кече.

14 сентябрь – Черке У ий тўналтыш.

17 сентябрь – Юмын Аван «Неопалимая Купина» юмонажын кечыже.

19 сентябрь – Марий кундемысе новомученик-влакым шарныме кечым Ежовысо монастырьыште пайремлат.

21 сентябрь – Юмын Шочыктышо да Эреак Удыр улшо Эн Святой Владычицын Шочмыжо.

24 сентябрь – Преподобный Силуан Афонскийын кечыже.

27 сентябрь – Господын Эн Пагалыме Ылжтарыше Ыресшым нөлталме лүмеш пайрем.

29 сентябрь – Юмын Аван «Призри на смирение» юмонажын кечыже.

30 сентябрь – Святой орланыше Вера, Надежда, Любовь ден нунын София аваштым тўня мучко пагален шарныме кече. Морко посёлкысо черкын престол пайремже.

У Торъял гыч увер-влак

У Торъял, Элембай, Маркелово да Петричат гыч чумырымо команде Килемарыште эртыше «Еш – изи Черке» фестивалыш миен. Тиде пайрем 22-26 июльышто Молевой ер воктене 200 наре еным чумырен. Тушко владыка Иоанн миен, йўд литургий лийын. Иоча-влак палаткылаште иленит, сценыште да тулото воктене эртаралтше тўрлө конкурсышто вийыштым тергенит.

Август

У Торъял черке приходышто йоча-влаклан «Арт-эк» лўман кечывалымсе лагерь пашам ыштен. Тыгай онай лўмжым «артисты-экологи» мут-влакым кўчыкемден пуымо. Лўмжылан келшыше паша-влакат онай лийыныт. Йоча-влак пеледышым куштеныт, паркым тўзатеныт, пўртўс материал гыч тўрлө ўзгарым ыштеныт, концертным ямдыленит. Лагерьыш коштшо-влакым Йошкар-Ола ден Масканур веле огыл, тыгак Раиф-Свияжск-Цивильск корно вучен.

Кенез гоч коштмо чыла корнына Порылык корно лийын.

Ирина Остапенко.
У Торъял район.

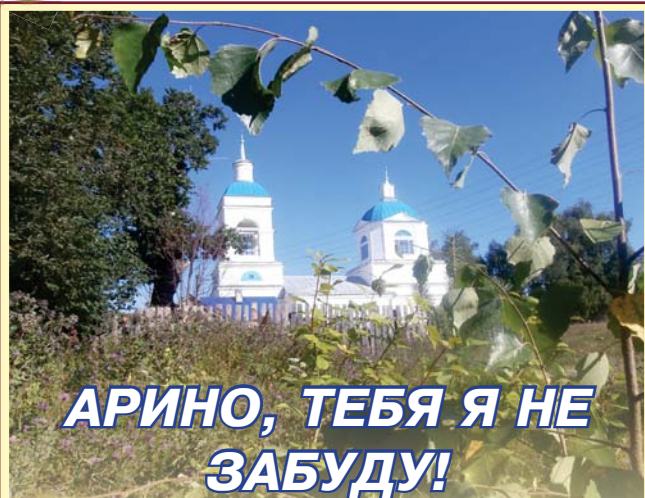

Июнь

Иочан тазалыкшым пенгыдемдаш да шўм-чонжым вяндаш кенез у деч у йоним пуа. Теният У Торъял кундемысе черкыла пеленысе Рушарня школ-влак да районысо Иоча усталык пөрт ваш келшен пашалан пижыныт. Элембай ял ден У Торъял посёлко гыч йоча-влакым июнь кыдалне «Фаворын тулжо» православный лагерьыште кандареныт. Шап ер воктене нылымше гана эртарыме ты поро пашалан духовный полишым кундемыштына тыршыше протоиерей Сергей Бажанов пуа. Тений смене Сергей Радонежскийын шочмыжлан 700 ий да чот орланыше кугу княгиня Елисаветан шочмыжлан 150 ий теммылан пөлеклалтын. Эртарыме чыла мероприятий йочан шўм-чоныштыжо Святой Русь деке йоратымашым шуараш виктаралтын.

Июль

Еш, йоратымаш да ўшанле улмо кечын, 8 июльышто, ўдыр-рвезе-влак Дивеевыш преподобный Серафим Саровский деке уналыкеш миенит. Юмын Аван ойырен налме кундем чылаштым шке моторлыкшо, сылне памашлаже, чапле монастырьже дене өрыктарен. Тушто Юмын литургийыште лийме, Юмын Аван святой канавкыже воктеч эртыме, святой памашлаште йўштылмө. Мөнгө чон дене вашталтше толмылан чыланат батюшка Вячеслав Ершовлан кугу таум ыштат.

АРИНО, ТЕБЯ Я НЕ ЗАБУДУ!

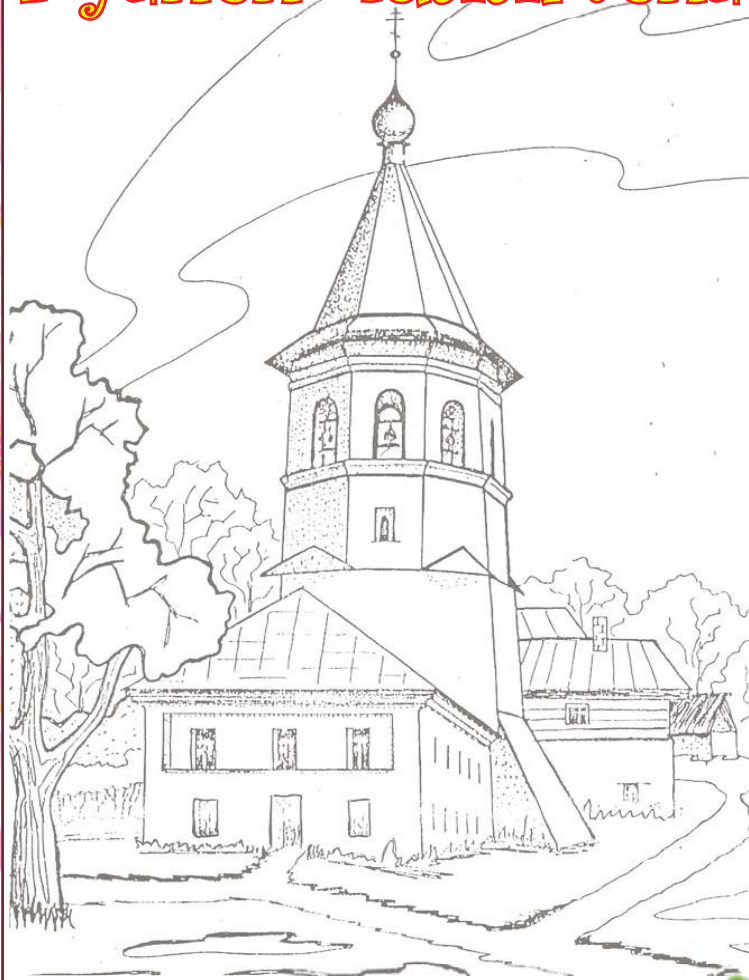
Эту песню посвящаю лету,
Где с детьми недавно отдыхала,
Где подобно солнечному свету
Во мне новой жизнью засияло!

Там так тихо, чисто и уютно,
Полная гармония с природой.
Арино, тебя я не забуду!
Буду ждать я будущего года!

И теперь мечта вполне реальна
Снова в эту сказку возвратиться.
Жди меня к себе, родное Арино,
Я приду воды твоей напиться!

Елена Рафикова.
Нижний Новгород.

Куанен чыялтена

Туныктен каласыме шомак

Черке службо деч вара ен-влаклан батюшка шижтарен каласа:

– Вес рушарнян мый тендан дене шойыштмаш нерген мутланаш тўнгалам. Мутланымашна лектышан лийже манын, те Марк деч Поро Уверыште 17-ше главам лудын толшаш улыда.

Вес рушарнян туныктен ойлаш тўнгалмыж деч ончыч батюшка йодеш:

– Марк деч Поро Уверыште 17-ше главам кў лудын гын, киддам нўлталза.

Черкыш толшо шуко енже кидшым нўлталеш.

– Шойыштмаш нерген мутланымашым мый тендан деч тўнгалам, вет Марк деч Поро Уверыште 17-ше глава уке, – ойганен каласа батюшка.

“Шўм-чон изолык”

Марий православный журнал

Учредитель: “Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)” религиозный организаций.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Редакцийын адресше: 424002, Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224 каб.

тел.: 45-39-54. **E-mail:** marlagazet@mail.ru

Интернетыште сайт: eparhia.ter12.ru

Редакционный советым вуйлатыше: иерей Николай Чузаев.

Редакционный совет: иерей Игорь Сапаев, Н.Федосеева, А.Чемекова, А.Эманова.

Компьютер дене келыштарыше: Д.Смирнов.

РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ГАЗЕТЫМ ШАЛА КЫШКЫЛТАШ ОGYЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!

Тираж: 1500 экз.